

INDLAND

ARKIVFOTO: EMIL HOUGAARD/RITZAU SCANPIX

Sådan er livet på en efterskole

Side 14

UGENS TEMA

FOTO: TELEGRAM KUPITIG/REUTERS/RITZAU SCANPIX

Ukraine går til modangreb

Side 8

UDLAND

FOTO: MAJJA SVENNINGSEN

Alle skal have ret til uddannelse.

Børnene har ordet til internationalt topmøde

Side 12

Børneavisen

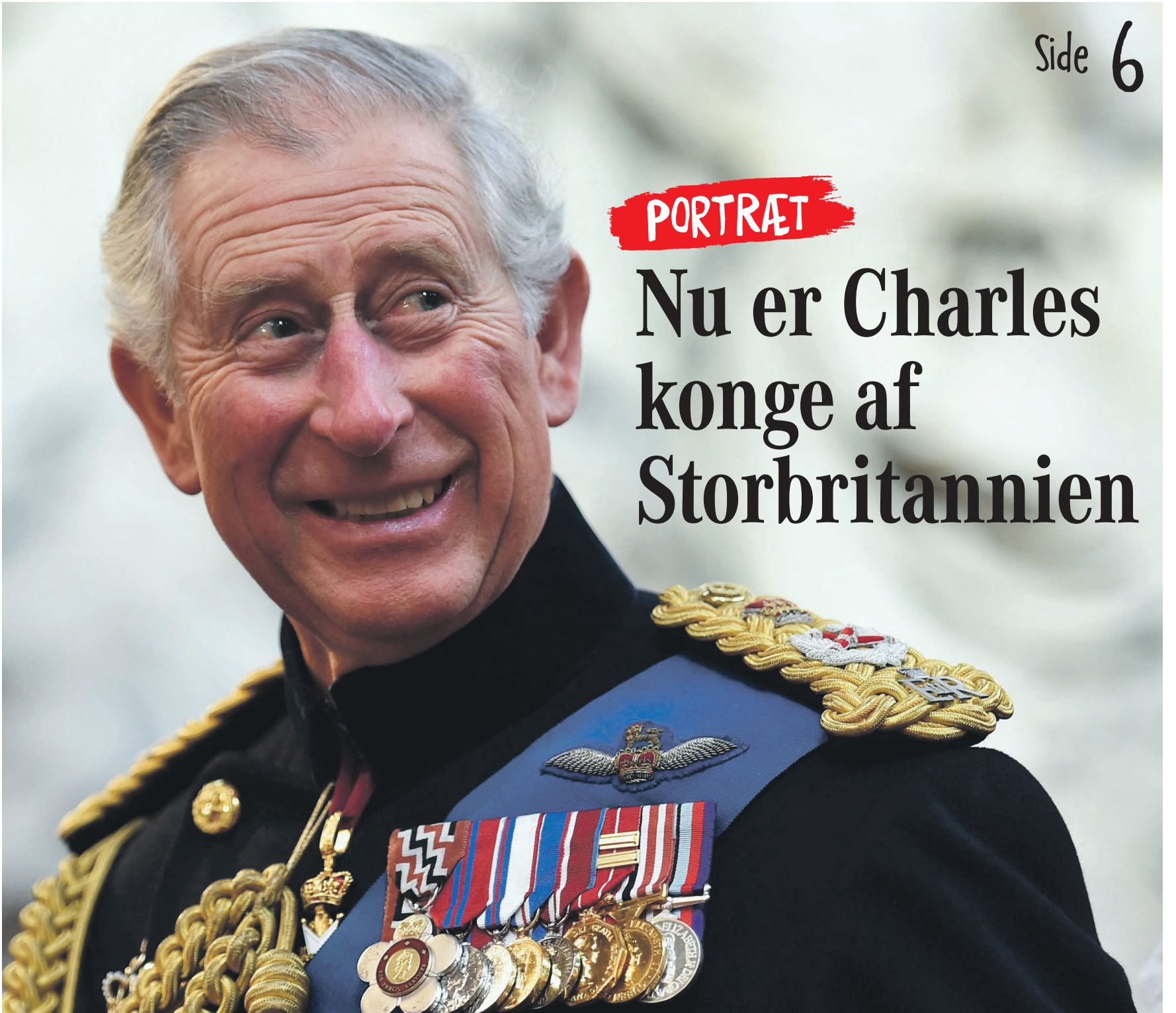
Børnenes helt egen avis · Nr. 189 · 20. september 2022 · Uge 38 · JP/Politikens Hus · www.børneavisen.dk · Løssalg: 45 kr.

Side 6

PORTRÆT

Nu er Charles konge af Storbritannien

FOTO: TOBY MELVILLE/AFP/RITZAU SCANPIX

Danmark rundt

Louise Abildgaard Grøn
Ansvarshavende
chefredaktør,
Børneavisen
lag@borneavisen.dk

FOTO: MARIE RAVN

Slava Ukraini

Slava Ukraini er ukrainsk og betyder 'ære til Ukraine'. Engang var det forbudt at sige, fordi det gamle **Sovjetunionen** stadig ville bestemme i Ukraine. Siden Rusland er gået i krig i Ukraine, bliver "Slava Ukraini" skrevet og sagt ofte af det ukrainske folk. Og også af mange andre i hele verden. Det er en måde at sige, at Ukraine har ret til at bestemme over sig selv. Det er et selvstændigt land. Og man kan ikke bare – som præsident Putin i Rusland – komme med sine våben og kampmaskiner og invadere et frit land. Så når man siger "Slava Ukraini", er det også en måde at udtrykke, at man holder med Ukraine.

Den seneste tid har Ukraine erobret flere områder i Ukraine tilbage, som russerne ellers havde invaderet. Det kan du læse mere om på side 8-9.

Da jeg læste om det forleden, mærkede jeg håb. For selvom Rusland er et kæmpe land med mange flere soldater, så har Ukraine virkelig kæmpet. Og de bliver ved og ved og ved – de giver ikke op, selvom mange er døde, og det russiske militær har ødelagt meget i Ukraine.

Her på Børneavisen håber vi, at Ruslands præsident, Putin, snart giver op og stopper den krig, han har lavet i Ukraine.

Kærlig hilsen
Louise

Hvad betyder det?

Sovjetunionen:

Indtil 1991 var mange lande i Østeuropa, blandt andre Ukraine, ét stort land sammen med Rusland. Landet hed Sovjetunionen.

FOTO: PRIVAT

Skole har fået 100 kyllinger i pleje

På **Løkken Skole** har eleverne i 0.-3. klasse fået nye klassekammerater. Skolen har nemlig fået 100 små kyllinger, som eleverne har været med til at ruge ud under varmelamper. De mange kyllinger er en del af Naturens Uge, hvor eleverne blandt andet har lavet tegneserier om kyllingerne og bygget kasser til dem i naturfag. Efter emneugen flytter kyllingerne hjem til familier fra skolen.

FOTO: LÆRKE POSSELT/RIITZAU SCANPIX

Mere tid sammen med de ældre

Et plejehjem i **Sønderborg** har fundet på en løsning, der giver mere tid sammen med de ældre. I stedet for at bruge en hel masse tid på at udfylde mange dokumenter hos de ældre har de skåret ned og samlet alle informationer i ét dokument. Ved at gøre arbejdet smartere og mere enkelt har personalet fået mere tid til at være sammen med de ældre. Projektet har været et forsøg, men de gode resultater betyder, at tiltagene bliver spredt ud i hele kommunen.

KILDE: SØNDERBORG KOMMUNE

FOTO: PRIVAT

Ny svømmehal til hunde

Mange hunde kan godt lide at svømme en tur på stranden, men nu har hunde i Midtjylland også mulighed for at få dypet poterne indendørs. I sidste uge åbnede Pote Paradiset nemlig. En hundesvømmehal, der byder på et 10 meter langt svømmebassin samt en hundefrisør og en hundemassør, som kan sørge for lidt ekstra hunde-wellness.

KILDE: TV MIDTVEST

FOTO: PRIVAT

Kæmpe-tun hevet i land

I Gilleleje har fire lystfiskere halet en stor fangst i land. De har nemlig fanget en tun på hele 311 kilo, der var næsten tre meter lang. Det er egentlig ulovligt at fange tun i Danmark, men fordi de fire fiskere samarbejder med forskere fra Danmarks Tekniske Universitet, har de helt særligt fået lov til at fange den store fisk. Fiskerne fik cirka 10 kilo fisk med hjem, og resten af tunfisken skal forskerne bruge til deres arbejde.

KILDE: TV 2 LORRY

Kort nyt NYHEDER

UGEN DER GIK

FOTO: ANDERS KJÆRBYE - DRUFOTO.DK

Fodbold: Hjulmand udtager sin landsholdstrup

Denne vinter skal Danmarks herrelandshold deltage i VM i fodbold. Men først skal der spilles to kampe i turneringen Nations League mod Kroatien og Frankrig. Landstræner Kasper Hjulmand har udtaget truppen til de to kampe. For spillerne er det sidste chance for at imponere landstræneren, før han skal udtage holdet, som skal med til VM.

I denne omgang er der for første gang blevet plads til den 19-årige angriber Rasmus Højlund, som spiller i den italienske klub Atalanta. Ham kan du læse mere om på side 11. Ellers er mange af spillerne på holdet de samme spillere, som også var med, da Danmark sidste år havde stor succes ved EM.

KILDE: DBU

FOTO: JORGE SILVA/REUTERS/RITZAU SCANPIX

Krigen i Ukraine: Ukrainske soldater skal trænes i Danmark

Danske soldater skal ikke kun være med til at træne ukrainske soldater i Storbritannien. Nu skal ukrainske soldater også modtage træning i Danmark. Det blev Danmark og Ukraine enige om i sidste uge, da den danske forsvarsminister, Morten Bødskov, besøgte Ukraines hovedstad, Kyiv. Her holdt den danske og den ukrainske forsvarsminister et online møde for i alt 29 lande, som er gået sammen om at sikre våben til Ukraines militær og om at træne ukrainske soldater til kampen mod Rusland.

På side 8-9 kan du læse om, hvordan Ukraine forsvare sig mod Rusland, og blive klogere på, hvordan situationen er i landet nu.

KILDER: FORSVARSMINISTERIET OG DR

FOTO: JENS DRESLING/POLITIKEN/RITZAU SCANPIX

Ny aftale: Mere undervisning og praktik til nye lærere

Når man uddanner sig til lærer, skal man fremover have mere undervisning, end man får i dag, og man skal længere tid i praktik ude på skolerne. Og så skal faget special-pædagogik på skemaet, så de nye lærere undervises i, hvordan man er en god lærer for elever med specielle behov.

Sådan lyder det i en aftale om en ny udgave af læreruddannelsen, som en række danske partier er blevet enige om skal gælde fra august 2023. Foreningen Danske Skoleelever er godt tilfreds med den nye aftale, har formand Marie Holt Hermansen fortalt til DR. "Det er jo supervigtigt, at man har nogle lærere, som har nogle ordentlige kompetencer," siger hun.

KILDE: DR

UGEN DER KOMMER

FOTO: J. DRESLING/POLITIKEN/RITZAU SCANPIX

Er der en, du savner? I dag kan du gøre noget godt for både dit og en andens humør ved at ringe til dine bedste-forældre eller en gammel ven og sige, at du savner dem.

FOTO: JENS DRESLING/POLITIKEN/RITZAU SCANPIX

I dag er det efterårs-jævnvogn. Det betyder, at længden på dagen og natten er præcis den samme. Det sker kun to gange om året, og i efteråret markerer efterårsjævnvogn, at vinterhalvåret begynder.

FOTO: N. HOUGAARD/POLITIKEN/RITZAU SCANPIX

I dag er det Efterskolernes Dag, og det betyder, at landets efterskoler åbner dørene til besøg fra nysgerrige børn, der måske gerne vil på efterskole.

Dagen i dag står i fredens tegn. Det er nemlig den internationale fredsdag. Så du kunne jo passende gemme diskussionen med dine søskende til i morgen.

FOTO: FLINDT MOGENS/RITZAU SCANPIX

I dag bliver Sofie Linde 33 år. Tillykke med dagen!

Løber dine tænder også i vand, når du tænker på feta? Blend den med hvidløg og rød peberfrugt, og tryl en lækker dip frem. Opskriften på haydari gemmer sig på bagsiden af avisen.

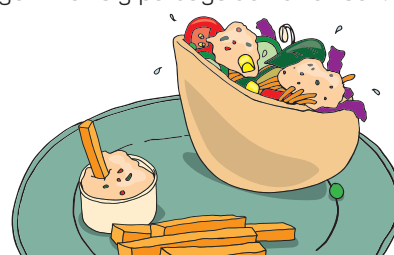

FOTO: IK ALDAMA/AP/RITZAU SCANPIX

Modeugen i Paris begynder i dag. Den er blandt de fire største modeuger i verden sammen med modeugerne i New York, London og Milano. Modeugen i Paris varer frem til 4. oktober.

Verden i billeder **NYHEDER**

To tårne af lys

Hvert år på datoen 11. september lyses himlen over New York City op med to kraftige lysstråler. De to kraftige lys repræsenterer de to tårne, som blev ødelagt i et terrorangreb 11. september 2001.

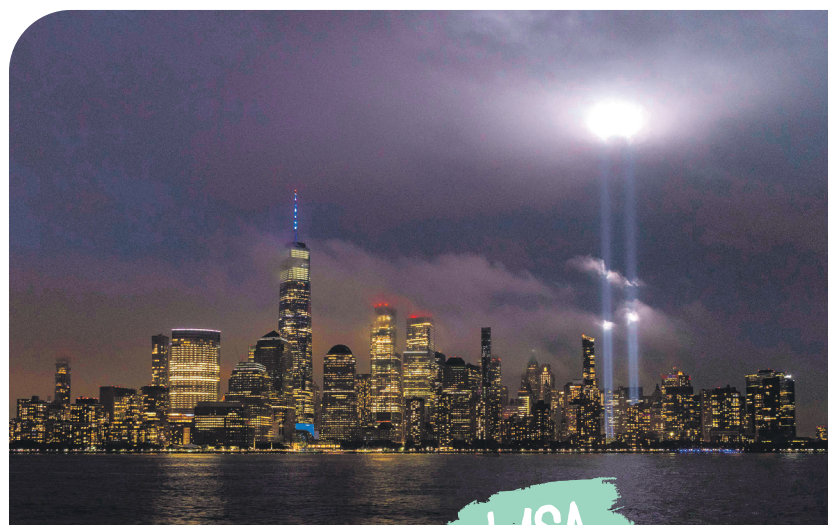

FOTO: JEEVAH MOON/AFP/GETTY IMAGES

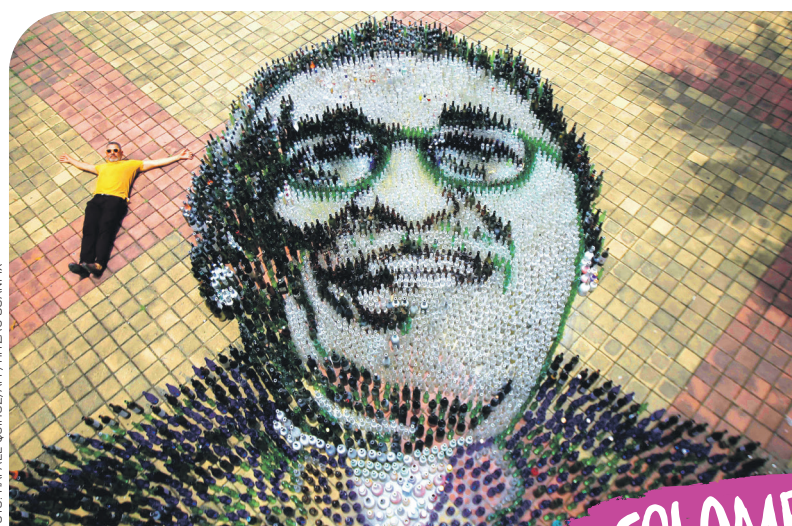

FOTO: RAFAEL QUIROZ/AFP/GETTY IMAGES

Et portræt af flasker

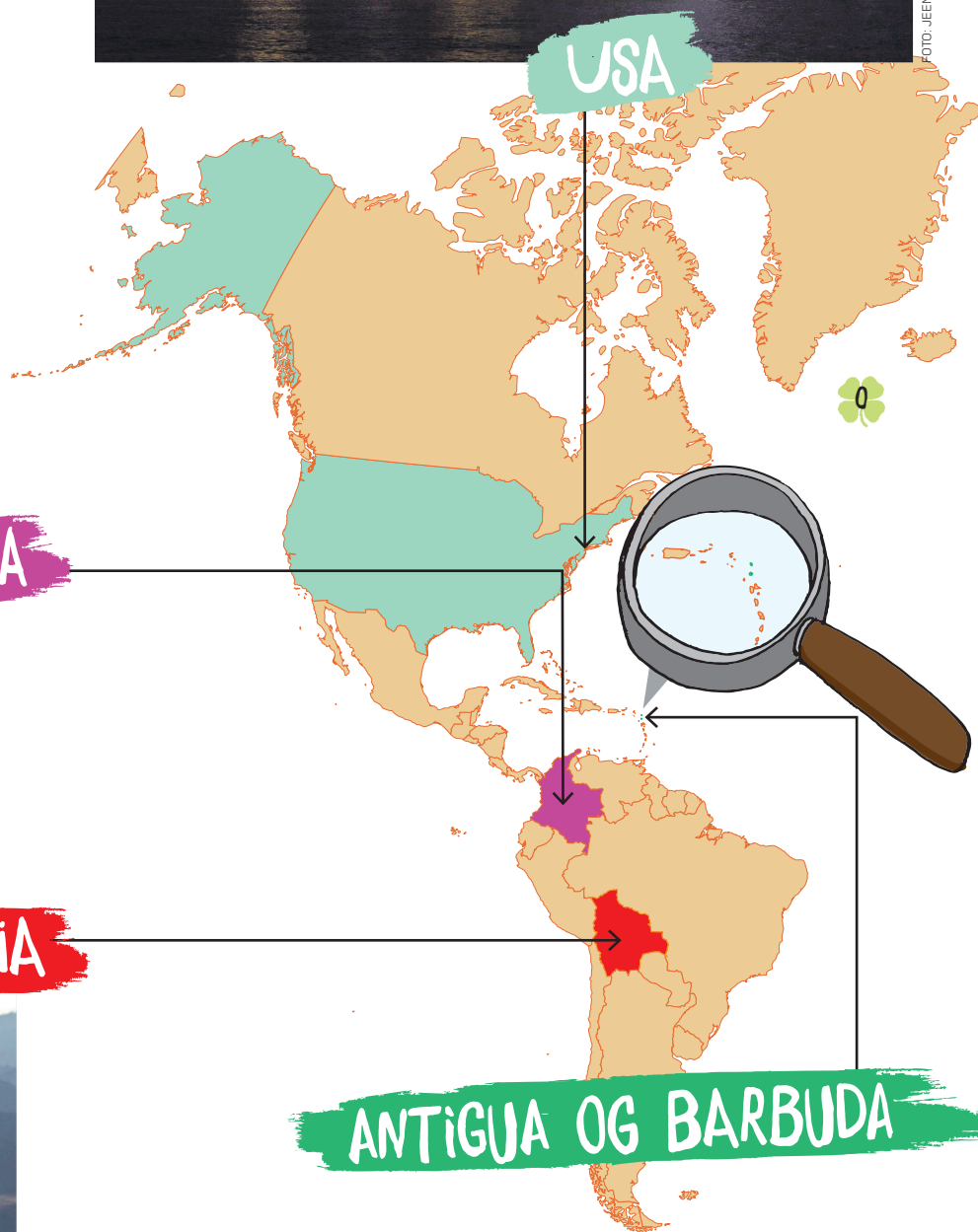
Kunstneren Eduardo Butrón har lavet et usædvanligt kunstværk. Han har nemlig lavet et portræt, som forestiller forfatteren Gabriel Garcia Marquez. Men i stedet for at male har han placeret en masse flasker på jorden, så de fra den helt rigtige vinkel ligner forfatteren.

FOTO: MARTIN SILVA/AFP/GETTY IMAGES

Indfødte kvinder på toppen

I Bolivia har en gruppe af indfødte kvinder bestøget det over seks kilometer høje bjerg Huayna Potosí. Kvinderne er en del af en gruppe, som bestiger bjerge for at gøre opmærksom på en sag, som er vigtig for dem. De kæmper for indfødte kvinders rettigheder.

Lille land vil løsrive sig

I Caribien ligger det lille land Antigua og Barbuda. Landet er en del af Commonwealth-landene. Det vil sige, at det på mange måder er et selvstændigt land, men at det stadig har den engelske konge eller dronning som overhoved.

Men det kan snart være slut. Landets premierminister, Gaston Browne, har nemlig sagt, at der inden for tre år skal være en afstemning i landet, som skal afgøre, om landet skal være en republik. En republik er et land, som ikke har en konge eller en dronning, men ofte en præsident som statsoverhoved.

Ballet på en båd

Ofte skal man gå i teatret, hvis man gerne vil se ballet. Men i Berlin kunne man i sidste uge opleve ballet, hvis bare man gik hen til floden Spree, som løber gennem byen.

Her havde en balletgruppe nemlig arrangeret en forestilling, som foregik ombord på en båd, som sejlede op og ned ad floden.

FOTO: FABRIZIO BENSCH/REUTERS/RITZAU SCANPIX

TYSKLAND

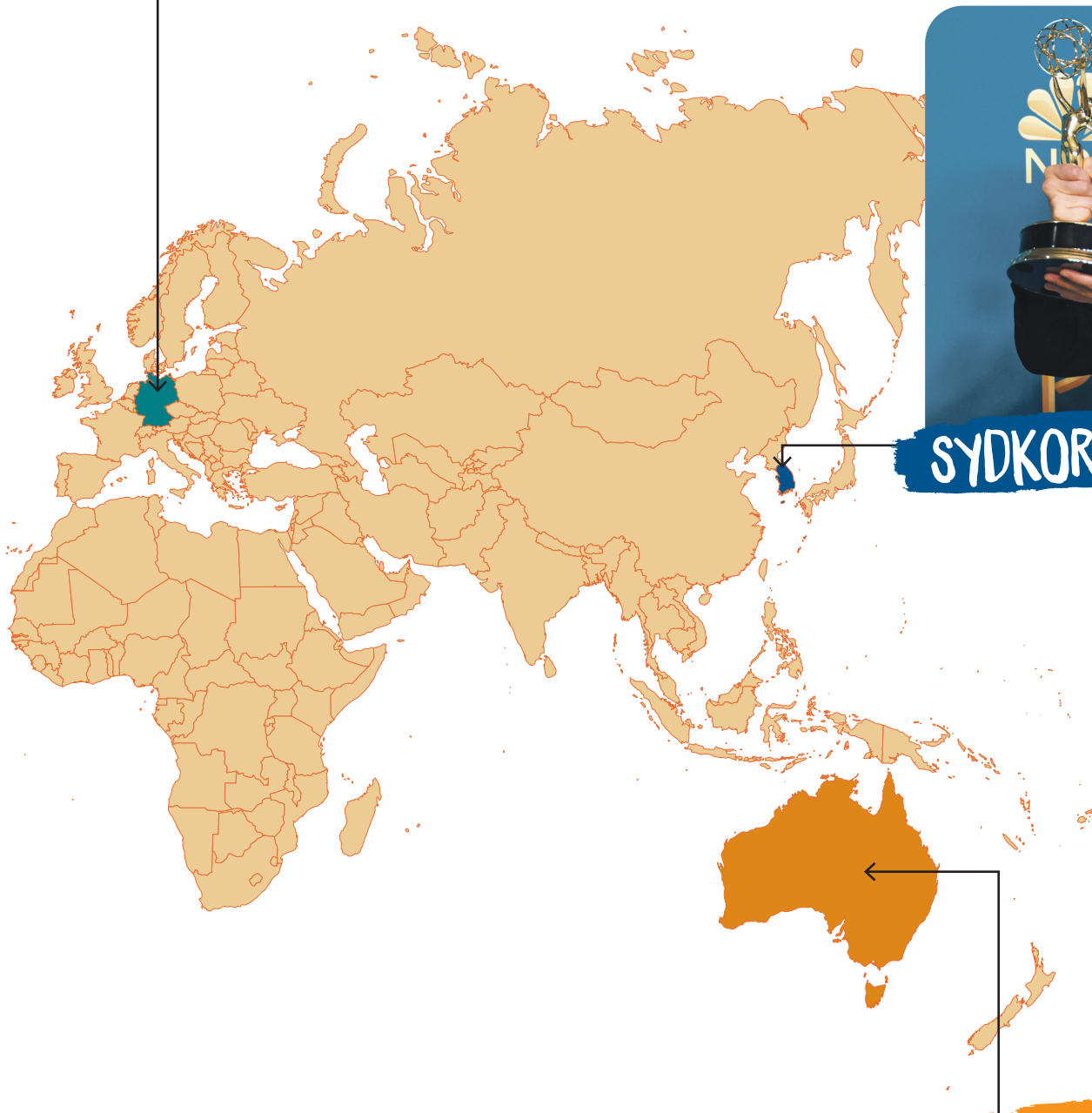

FOTO: AUDE GUERUCCI/REUTERS/RITZAU SCANPIX

SYDKOREA

Skuespiller sætter rekord

Den sydkoreanske skuespiller Lee Jung-jae er den første skuespiller nogensinde, der har vundet Emmy-prisen som den bedste skuespiller i en dramaserie for en rolle, hvor han ikke taler engelsk.

Lee Jung-jae spillede hovedrollen i den sydkoreanske serie 'Squid Game', som er blevet et stort hit i mange lande, selvom det hele foregår på koreansk.

Emmy-prisuddelingen er en stor amerikansk begivenhed, hvor der uddeles priser til tv-serier og tv-programmer.

AUSTRALIEN

Farvel til dronningen

Det engelske kongehus er ikke kun kongehus for Storbritannien, men også for en række andre lande over hele verden. Mange af landene er tidligere engelske kolonier. Tilsammen kalder man landene, som har en tilknytning til det engelske kongehus, for Commonwealth. Australien er en del af Commonwealth. Og her på operahuset i Sydney har man haft et stort billede af den afdøde dronning Elizabeth.

Nogle mennesker i Commonwealth er ikke så glade for kongefamilien. De synes, at det var forkert, at englænderne i fortiden lavede kolonier i andre lande, hvor der allerede boede mennesker.

FOTO: ROBERT WALLACE/AFP/RITZAU SCANPIX

Tæt på **PORTRÆT**

Skoleskibet Danmark sejler ind i krigsskib

Skoleskibet Danmark sejler lige nu rundt langs USA's østkyst. I havnen i byen Baltimore havde skoleskibet et lille uheld. Da Skoleskibet Danmark skulle trækkes ud af havnen, stødte skibet ind i det amerikanske krigsskib USS Minneapolis-St. Paul.

Der skete ikke noget med nogen mennesker eller med det amerikanske krigsskib. Skoleskibet Danmark fik nogle mindre skader, men var i stand til at sejle videre.

KILDE: MARINEINSIGHT.COM

Ombord på Skoleskibet Danmark kan man både lære at være sømand og udvikle sig personligt.

Ny præsident i Kenya

William Ruto er nu officielt blevet indsat som ny præsident i Kenya. Efter valget, som han vandt, var der en del beskyldninger om, at der kunne være snyd med i spillet. Men det afviste den kenyanske højesteret, og derfor overtog William Ruto i sidste uge officielt jobbet som Kenyas præsident.

Kenya er et af de mest folkerige lande i Afrika. Der bor over 53 millioner mennesker i Kenya.

KILDE: RITZAU

William Ruto modtog et sværd som et symbol på, at han nu er Kenyas præsident.

EFTER DRONNINGENS DØD

Nu hedder Storbritanniens regent kong Charles

Da dronning Elizabeth døde i forrige uge, blev tronen overtaget af hendes ældste søn, Charles. Nu er han konge af Storbritannien.

JOURNALIST:
MAJA SVENNINGSEN

Kong Charles blev født 14. november 1948.

Billedet er fra hans barnedåb, hvor han er omgivet af sine forældre, dronning Elizabeth den 2. og prins Philip, og hans bedsteforældre, kong George den 6. og dronning Elizabeth. Da Charles var lille, rejste hans forældre meget og var nogle gange væk i flere måneder ad gangen. Imens blev han og hans tre søskende, Anne, Edward og Andrew, passet af barnepiger hjemme på slottet.

Som lille fik Charles hjemmeundervisning

på slottet, og senere gik han på privatskole ikke langt derfra. Og som 13-årig fløj han fra England til Skotland for at starte på kostskolen Gordonstoun. Det var en skole, han skulle bo på, og som er kendt for at være streng og have mange fysiske prøver. Charles havde det ikke særlig godt på skolen, hvor han blev drillet af de andre.

Som 20-årig blev Charles gjort til prins af Wales.

Med den titel fulgte en række officielle pligter, han har skullet gøre på vegne af dronningen. Faktisk har Charles været en del af mere end 400 organisationer, hvor han blandt andet har holdt taler og deltaget i indvielser. Efter han er blevet konge, er hans ældste søn, William, nu blevet prins af Wales.

Cykløbet Cro Race bliver Jonas Vingegaards første officielle løb, siden han vandt Tour de France.
 Løbet består af seks etaper, som køres i Kroatien fra 27. september. Kilde: Ekstra Bladet

Charles har fået fem børnebørn. Her står han på balkonen med dronning Elizabeth, konen Camilla, sønnen William, svigerdatteren Kate og børnebørnene George, Charlotte og Louis. George er tronarving efter William.

FOTO: LEON NEAL/AP/RITZAU SCANPIX

FOTO: CHRIS JACKSON/AP/RITZAU SCANPIX

Charles har flere interesser. Blandt andet er han meget optaget af arkitektur og fredning af gamle og historiske bygninger. Og så går han meget op i miljø, bæredygtighed og økologi, som han er fortaler for. Sidste år var han faktisk med til at åbne klimatopmødet COP26.

I 2005 blev Charles gift med Camilla Parker Bowles, som han på det tidspunkt havde kendt i mere end 30 år. Faktisk skulle Charles have været meget forelsket i Camilla, inden han blev gift med Diana. Men fordi mange mente, at Diana passede bedre som dronning, valgte han hende. Han slap dog aldrig helt kontakten til Camilla, og i dag kan de kalde sig mand og kone – og konge og dronninggemalinde.

FOTO: TOBY MELVILLE/AP/RITZAU SCANPIX

FOTO: POOL/REUTERS/RITZAU SCANPIX

Da dronning Elizabeth døde torsdag 8. september efter 70 år som regent, blev Charles konge. Hans titel er kong Charles den 3. I sin første tale til nationen som konge takkede han sin mor og lovede, at han ligesom hende vil tjene nationen resten af sit liv.

Året efter at Charles og Diana blev skilt i 1996, døde Diana i en bilulykke i Paris. Det var et stort chok for Charles, sønnerne og resten af Storbritannien. Her ses de til begravelsen.

FOTO: JEFF J MITCHELL/REUTERS/RITZAU SCANPIX

Charles og Diana fik to sønner sammen. William kom til verden i 1982, og to år efter blev han storebror til Harry. Som den førstefødte er William tronarving. Det vil sige, at det er ham, der skal være konge, når Charles engang dør.

FOTO: UNCREDITED/AP/RITZAU SCANPIX

Hele verden så med, da Charles blev gift med Diana i 1981. Hun blev hurtigt meget populær blandt den britiske befolkning, men desværre var det ikke et lykkeligt ægteskab. 15 år efter brylluppet valgte Charles og Diana at gå fra hinanden. Efter skilsmissen faldt Charles' popularitet meget, fordi mange syntes, at det var ham, der havde skubbet Diana ud af familien.

FOTO: UNCREDITED/AP/RITZAU SCANPIX

LIDT OM:
Kong Charles

Navn:
 Charles Philip Arthur George

Alder:
 73 år

By:
 London, England

Uddannelse:
 Har læst antropologi og historie på Cambridge University.

Ugens tema **NYHED**

De russiske soldater, der har trukket sig tilbage, har efterladt udstyr og køretøjer, som er blevet overtaget af ukrainske soldater.

KRIG

Ukraine forsvarer sig mod Rusland

I februar gik Rusland i gang med et alvorligt militært angreb på nabolandet Ukraine. Rusland erobrede nogle ukrainske områder, men Ukraine har forsvaret sig bedre, end mange regnede med. Og i den seneste tid har Ukraine endda generobret nogle områder fra Rusland.

JOURNALIST:
SIMON THINGGAARD HJORTKJÆR

Rusland har angrebet Ukraine. Og russiske soldater har besat flere områder i den østlige del af Ukraine. Men Ukraines militær er gået til modangreb og har i den seneste tid generobret flere områder fra russerne.

Ukraine har haft succes med at jage russiske soldater ud af flere af de byer, som de ellers havde overtaget. Det betyder blandt andet, at Ukraine nu har taget kontrollen med en del russisk militærudstyr og køretøjer, som de russiske soldater har efterladt.

Ukraine kæmper imod

Da krigen mellem Rusland og Ukraine brød ud, regnede mange mennesker med, at Rusland ville være meget stærkere end Ukraine, fordi landet er større, har et større militær og har nogle kraftigere våben. Men det har vist sig, at Ukraine indtil nu har forsvaret sig selv ret godt. Og Rusland har haft svært ved at få kontrol over Ukraine.

En del kvinder og børn har forladt Ukraine for at komme i sikkerhed. Men Ukraine har blandt

andet forsvaret sig ved at kræve, at alle mænd mellem 18 og 60 år skulle blive, så de kunne være med til at forsvare landet.

Derudover har Ukraine fået en masse hjælp fra andre lande. Der er blandt andet mange lande, der har sendt våben til de ukrainske soldater eller givet dem træning. Danmark har også støttet Ukraine, og i sidste uge lavede Danmark og Ukraine en aftale om, at ukrainske soldater kan komme til Danmark for at træne.

Har du spørgsmål til krigen i Ukraine?
Skriv til os i Børneavisens app.

Flere og flere tankstationer sætter ladestandere op til elbiler. Inden nytår vil det være muligt at lade elbilen op på næsten 200 af de danske tankstationer, forventer brancheforeningen Drivkraft Danmark. Kilde: DR

”Ukrainerne har vist sig at være meget dygtige og meget kloge”

Børneavisen har talt med ekspert Flemming Splidsboel om, hvordan Ukraine forsvarer sig mod Ruslands angreb.

FOTO: DIIS

Flemming Splidsboel

Seniorforsker hos Dansk Institut for Internationale Studier. Han ved rigtig meget om Rusland og Ukraine.

Hvad er der sket?

Russiske soldater har jo besat dele af Ukraine, og nu forsøger de ukrainske soldater altså at skubbe dem ud af de områder, som de har besat. De vil tvinge dem tilbage til Rusland.

Hvordan har Rusland reageret?

Rusland har fjernet nogle soldater og har trukket dem tilbage. De har fået ordre om at tage andre steder hen i Ukraine, hvor de er mere sikre. Og så har der i Rusland været snak om, at krigen er meget svær, og at Rusland har det svært i krigen, og at Rusland måske er nødt til at prøve noget nyt, hvis de skal vinde krigen.

Mange troede nok, at Rusland ville have lettere ved at vinde krigen. Er det overraskende, at Ukraine kan forsvare sig så godt?

Ja, det har været overraskende. Det er overraskende, hvor gode deres soldater er, og hvor meget de kæmper. Og så er det selvfølgelig overraskende, hvor dårlige de russiske soldater er. De har store problemer. Mange havde regnet med, at de ville være meget stærkere, men det er de ikke.

Ukrainerne har vist sig at være meget dygtige og meget kloge. Og de er meget gode til at bruge de mange våben, som de har fået.

Hvilken hjælp har Ukraine fået?

Ukraine har først og fremmest fået forskellige våben. Det er raketter og missiler og meget andet. De bruger også droner. Og på den måde er det en ny form for krig, fordi man kan se nogle af de her dronevideoer på YouTube og TikTok på en måde, som man aldrig har kunnet før.

Men ukrainerne bruger altså meget store droner, som nærmest ikke engang ville kunne være inde i en gymnastiksal. Og de kan flyve

rundt og filme, men de kan også have missiler med. De bruger også meget små droner, som kan være i en rygsæk.

Hvad kan der så ske, nu hvor ukrainske soldater er gået til modangreb?

De ukrainske soldater vil nok fortsætte. De har fået noget kampgejst og tænker, at det går rigtig godt. Der kan også ske det, at de russiske soldater bliver meget bange og forsøger at løbe hjem. Det har vi set nogle af dem gøre. De efterlader deres våben og tager deres uniform af og tager **civilt** tøj på, og så skynder de sig væk.

Det kan også være, at Putinovre i Rusland tænker, at det er helt uacceptabelt, hvis Rusland er ved at tabe krigen til Ukraine. Og så kan det være, at Rusland vil bombe mere i Ukraine.

Hvordan er opbakningen til Vladimir Putin i Rusland?

Opbakningen til Putin er stadigvæk stor. Der er stadig mange, som støtter Putin, og som godt kan lide Putin. Og de synes, at Putin gør det rigtige med krigen. Der er en stemning af, at noget er gået galt med krigen.

Men de fleste siger ikke, at det er Putins skyld. Og Putin har fyret nogle generaler – altså de soldater, som bestemmer – og så har han sagt, at det er deres skyld, og at der er nødt til at komme nogle nye generaler. Og det er der mange, som tror på. Så de tænker, at Putin har en god plan, men at generalerne ikke kan finde ud af det.

Så opbakningen til Putin er stadig stor. Men man skal jo også huske på, at medierne i Rusland altid fortæller, hvor god Putin er, og hvor klog han er, og at han har styr på det hele.

FOTO: VYACHESLAV ZADORENKO/REUTERS/RITZAU SCANPIX

Ukrainske soldater modtages med kram i Kharkiv-regionen, som har været besat af russiske soldater.

Hvad betyder det?

Civilt: Når noget ikke er militært. Så civile er altså mennesker, som ikke er i militæret. Og civilt tøj er bare almindeligt tøj.

Mange russere bakker stadig op om præsident Vladimir Putin, siger Flemming Splidsboel.

Kulturkassen TOP-3

TV

Ny sæson af 'Den store bagedyst'

På lørdag starter 11. sæson af 'Den store bagedyst' på DR. Her kan du blive klogere på programmets vært og dommere.

FOTO: CARSTEN MOL, DR

1 Timm Vladimir

Værten Timm Vladimir kan både kalde sig skuespiller, radiovært, tv-vært og kogebogsforfatter. Han er rigtig glad for at lave mad. Faktisk har han lavet virksomheden Timm Vladimirs Køkken, der laver madkurser for børn og voksne. Siden 2014 har han været vært på 'Den store bagedyst', så i år er det altså niende sæson, hvor han er vært.

2 Katrine Foged Thomsen

En af de to dommere er Katrine Foged Thomsen. Hun er uddannet konditor og er medejer af konditoriet og caféen Grannys House, der ligger fem steder i København. Derudover har hun også lavet en bagebog, der hedder 'Konditorkager alle kan bage'. Og så har hun siden 2017 smagt og bedømt kager i 'Den store bagedyst'.

3 Markus Grigo

Den anden person i dommer-duoen er Markus Grigo. Han er født i Tyskland, hvor han blev uddannet kok og bager. Efter han som voksen kom til Danmark, har han arbejdet flere år som dessertkok på blandt andet Søllerød Kro, skrevet flere dessert- og bagebøger, og siden 2017 har han været dommer i 'Den store bagedyst'.

FOTO: CARSTEN MOL, DR

De 10 deltagere i årets 'Den store bagedyst'

Deltag i quizen. Scan QR-koden med en telefon eller tablet.

QUIZ

HVEM, HVAD, HVOR?

FOTO: A. SZNIGIEL/REUTERS/RITZAU SCANPIX

1 Hvilket land kommer trespringeren Yulimar Rojas fra?

- A. Venezuela
- B. Columbia
- C. Ecuador

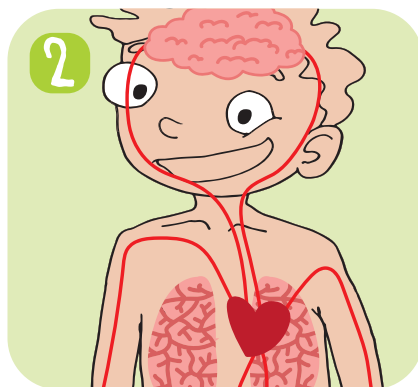

ILLUSTRATION: CILLE MORTENSEN

2 Hvor meget blod pumper hjertet rundt i kroppen i minuttet, når vi hviler os?

- A. 550 milliliter
- B. 650 milliliter
- C. 750 milliliter

FOTO: GUINNESS WORLD RECORDS

3 Hvornår begyndte Deb Hofmann at samle på Peter Plys-genstande?

- A. I 1967
- B. I 1969
- C. I 1971

FOTO: TOBY MELVILLE/ANP/RITZAU SCANPIX

4 Hvad hedder den nye regent i Storbritannien?

- A. Kong Philip
- B. Kong George
- C. Kong Charles

Ugens udvalgte

FOTO: MIGUEL MEDINA/AFP/RITZAU SCANPIX

UGENS PERSON

Rasmus Højlund

I denne uge spiller Danmarks herrelandshold i fodbold to kampe mod Kroatien og Frankrig. 19-årige Rasmus Højlund er udtaget til landsholdet for første gang.

Angriberen Rasmus Højlund er for første gang blevet udtaget til Danmarks herrelandshold, selvom han kun er 19 år gammel. For mange fodboldspillere er det en stor ære at få lov til at repræsentere sit land ved at spille på landsholdet. Og for at blive udtaget af landstræneren skal man som regel spille rigtig godt for sit klubhold.

Det har Rasmus Højlund især gjort for den østrigske klub Sturm Graz. I sidste sæson scorede han en masse mål for klubben. Og faktisk nåede han kun at spille for Sturm Graz i et halvt år, før han blev solgt videre til den italienske klub Atalanta, hvor han spiller nu.

Rasmus Højlund var ungdomsspiller i F.C. København, og han fik sin debut på førsteholdet som 17-årig i 2020. Han nåede aldrig rigtig at blive en del af F.C. Københavns startopstilling, før han blev solgt til Sturm Graz, og derefter fik han for alvor gang i målscoringen.

Danmarks herrelandshold skal spille mod Kroatien torsdag i denne uge, og på søndag møder landsholdet Frankrig.

KILDE: DBU

19-årige Rasmus Højlund er angriber i den italienske klub Atalanta.

FOTO: CLAUDIO GRASSI/AP/RITZAU SCANPIX

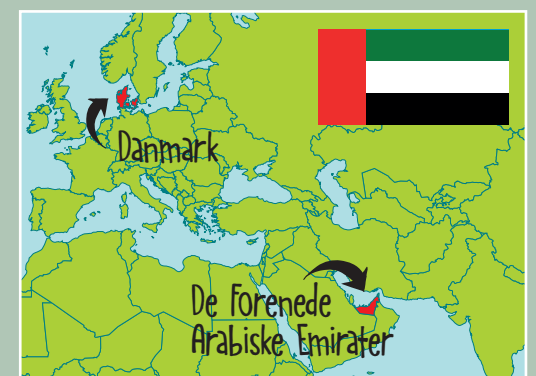
UGENS LAND

De Forenede Arabiske Emirater

De Forenede Arabiske Emirater er et land i Mellemøsten, som består af syv landområder, der kaldes emirater. Landet har tjent mange penge på olie, men i de senere år også på handel. Meget af den handel foregår i Dubai, som er et af de syv emirater.

På det seneste har Danmark forhandlet med de Forenede Arabiske Emirater, fordi den britiske mand Sanjay Shah, som bor i Dubai, er den hovedmistænkte i en stor svindelsag i Danmark. Danmark vil gerne have Sanjay Shah udleveret, så han kan komme i retten i Danmark. Men indtil videre har retten i Dubai afvist, at Sanjay Shah skal udleveres til Danmark.

Indbyggertal Cirka 10 millioner		Sprog Arabisk	
Hovedstad Abu Dhabi		Valuta Dirham	

- Ligesom USA er en forkortelse for United States of America, forkorter man også nogle gange navnet på ugens land. UAE er en forkortelse for det engelske navn United Arab Emirates. FAE er en dansk forkortelse for de Forenede Arabiske Emirater.

- De syv emirater hedder Abu Dhabi, Ajman, Dubai, Fujairah, Ras al-Khaimah, Sharjah og Umm al-Quwain.

KILDER: DR, DEN STORE DANSKE

Danmark vil gerne have udleveret Sanjay Shah, som er mistænkt for at have svindlet Danmark for over ni milliarder kroner.

FOTO: CHRISTOPHER PIKE/AP/RITZAU SCANPIX

FOTO: KAMRAN JEBRELI/AP/RITZAU SCANPIX

Dubai er navnet på den største by i de Forenede Arabiske Emirater. Byen ligger i et af de syv emirater, som også hedder Dubai.

Udland VOXPOP

BREV TIL VERDENS LEDERE

”Det allervigtigste er uddannelse”

I sidste uge blev Børnenes Topmøde holdt i Danmark. Rosaline, Inés, Teo, Nita, Victor og 75 andre børn fra hele verden har sammen skrevet et slags brev til verdens ledere, hvor de giver deres forslag til en bedre fremtid.

JOURNALIST OG FOTO:
MAJA SVENNINGSEN

Rosaline, 12 år, Danmark

Der skal være mere og bedre uddannelse til alle børn og unge i verden.

Hvad er det bedste ved dit land?

Jeg føler mig altid sikker, når jeg går rundt i Danmark. Der er meget lidt kriminalitet, og folk er meget troværdige.

Hvad kunne være bedre?

Danmark kunne godt være mere tilsluttet resten af verden, som nogle andre lande kan være. Det er ikke, fordi Danmark skal være ligesom andre lande, men mere at vi får mere viden om resten af verden, har nogle af de samme events og så videre.

Hvad er det vigtigste, der skal stå i brevet til verdens ledere?

Uddannelse, synes jeg, er rigtig vigtigt, og jeg tror, det kunne løse mange af verdens problemer. Der skal være mere og bedre uddannelse

til alle børn og unge i verden. Og så synes jeg også, at mental sundhed er rigtig vigtigt lige nu.

Voksne kan godt have et andet syn på tingene. Et vigtigt emne kunne være diskrimination.

Nita, 14 år, Thailand

Hvad er det bedste ved dit land?

For mig er det maden. Thaimad har rigtig gode smage. Og så kan jeg rigtig godt lide min skole. Den giver mig meget frihed, og jeg kan godt lide den måde, de underviser på. De er gode til at give én luft og pauser.

Hvad kunne være bedre?

I gaderne kan man se meget affald. Hvis folk var bedre til at smide affald i skraldespanden og bedre til at sortere deres affald, så ville det være bedre.

Hvad er det vigtigste, der skal stå i brevet til verdens ledere?

Jeg synes, det skal vise, hvordan børn tænker over verden og løsninger. Voksne kan godt have et andet syn på tingene. Et vigtigt emne kunne være **diskrimination**. Vi bør være bedre til at hjælpe og beskytte de personer, der bliver diskrimineret og ikke har det godt.

Victor, 10 år, Tanzania

Jeg vil gerne, at lederne skal stoppe klimaforandringerne.

Hvad er det bedste ved dit land?

Det er, at børn som mig har rettigheder til at gå i skole og ret til at gøre det, vi selv vil.

Hvad kunne være bedre?

Skole og uddannelse kunne godt være bedre. Der kunne også være mindre diskrimination. For eksempel gør nogle lærere forskel på eleverne. Og nogle børn kommer ikke i skole, fordi de for eksempel bor på gaden.

Hvad er det vigtigste, der skal stå i brevet til verdens ledere?

Jeg vil gerne, at lederne skal stoppe klimaforandringerne. Det påvirker vejret, så det kan være, at det bliver varmere nogle steder. Og det kommer til at påvirke børnene, fordi det er os, det går ud over i fremtiden.

Traileren til Disney-filmen 'Den lille havfrue', som udkommer næste år, er nu offentliggjort. I den kan man se Halle Bailey i rollen som Ariel, og det har fået mange mennesker til at rose Disneys valg af en sort skuespiller til hovedrollen. Kilde: Jyllands-Posten

Verdens ledere skal lytte til os.

Hvad er det bedste ved dit land?

Det er naturen. For vi har alt i Slovenien. Vi har bjerge, søer og mange skove. Man kan stå på ski, og man kan bade.

Hvad kunne være bedre?

Jeg synes, at folk har mange fordomme. De tænker nogle gange dårligt om andre, selvom de ikke kender dem. Og det er ikke godt. Det gør også, at nogle børn kan være meget aggressive over for hinanden. Og så er det ret beskidt, og der er meget affald i de store byer, og det er ikke godt for naturen.

Hvad er det vigtigste, der skal stå i brevet til verdens ledere?

At vi skader naturen og klimaet så meget, og det bør der gøres noget ved. Vi ser vandet stige, og mine forældre kan også se, at der er mindre sne på toppen af bjergene i Slovenien. Det er os børn, det går ud over. Det er nemlig børnene, der er fremtiden, så derfor synes jeg, at verdens ledere skal lytte til os.

Alle skal kunne sige deres mening uden at være bange for at blive dømt.

Inés, 11 år, El Salvador

Hvad er det bedste ved dit land?

Næsten alle i El Salvador er meget venlige, også selvom de ikke kender én. De er meget gode til at inkludere alle og til at få én til at føle sig hjemme.

Hvad kunne være bedre?

Hvis vores land ikke var så fattigt. Så kunne vi have råd til bedre sikkerhed for alle, vi ville have færre hjemløse, og dem, der ikke har så mange penge, ville have det bedre.

Hvad er det vigtigste, der skal stå i brevet til verdens ledere?

Jeg synes, verden står over for mange udfordringer lige nu. Især udfordringer, der handler om, hvordan vi behandler naturen og Jorden. Altså forurening, global opvarmning, og at vi smider affald. Men noget, jeg rigtig gerne vil have i brevet, er, at alle skal kunne sige deres mening uden at være bange for at blive dømt. Man skal kunne udtrykke sig frit.

Teo, 12 år, Slovenien

Børnenes Topmøde

Børnenes Topmøde i Billund er et topmøde mellem 80 børn fra hele verden i alderen 10-17 år, hvor de bliver enige om et **manifest** for fremtiden, som de deler med verdens ledere til **FN's Generalforsamling** i New York.

Formålet er blandt andet at give børn fra hele verden mulighed for at dele deres syn på globale udfordringer og løsninger.

Det er anden gang, Børnenes Topmøde bliver afholdt. Det er udviklet af en lang række arrangører, myndigheder, fonde og virksomheder.

Uddrag af børnenes manifest oversat til dansk:

Vi står ved en skillevej efter to år med covid og en global sundhedskrise, hvor retten til uddannelse blev hæmmet. I mange dele af verden, i denne tid med sårbarhed og usikkerhed, var hjemmeundervisning ikke en mulighed på grund af manglen på computere, internetforbindelse eller endda elektricitet. Vi har brug for jeres hjælp til at sikre uddannelse til os alle. Uanset hvordan vi lever, hvordan vi ser verden, og hvad saldoen er på vores forældres bankkonto.

Vi ved, at denne opgave er enorm. Men virkningen af bedre uddannelse vil være endnu større. For skoler er ikke bare skoler. De er ikke bare fire vægge med en masse bøger og tavler indeni. De er centrum for vores lokalsamfund. Vores skoler er dér, hvor vi møder vores venner, dyrker sport og spiser vores frokost sammen. Vores skoler er dér, hvor vi lærer demokrati i praksis.

Hvad betyder det?

Diskrimination: At diskriminere betyder at give en dårligere behandling, end man giver andre, på grund af etnicitet, køn eller lignende.

Manifest: En tale eller et brev, der forklarer ens synspunkter og mål.

FN's Generalforsamling: Hvert år mødes ledere fra medlemslandene til FN's Generalforsamling for at snakke om de forskellige udfordringer i verden.

Hvad synes du, politikerne skal ændre på i Danmark? Skriv det til os i Børneavisens app.

Indland REPORTAGE

EFTERSKOLERNES DAG

Efterskolernes Dag

På Efterskolernes Dag 25. september kan du og dine forældre besøge efterskoler i hele Danmark for at blive klogere på, hvad det vil sige at gå på efterskole. Der kan man for eksempel høre om, hvilke fag efterskolerne tilbyder, og møde elever og lærere, som kan svare på spørgsmål. På den måde kan man finde ud af, om man selv har lyst til at tage på efterskole i 8., 9. eller 10. klasse.

Læs mere om Efterskolernes Dag ved at scanne QR-koden med en telefon eller tablet.

“Fællesskabet er det bedste ved at gå på efterskole”

Den 25. september er der Efterskolernes Dag, hvor efterskoler i hele Danmark holder åbent hus. Ved du ikke, om efterskole er noget for dig? Børneavisen har besøgt Grejsdalens Efterskole ved Vejle for at gøre dig klogere på, hvad det vil sige at gå på efterskole.

Hvad er en efterskole?

- Man bor på en efterskole og deler værelse med andre elever. Mange er hjemme i weekenderne.
- Mange efterskoler tilbyder valgfag som musik, udeliv, teater, dans, håndværk, gaming, håndbold og meget andet. Fagene varierer på de forskellige efterskoler. Man har også almindelige fag som dansk, matematik og engelsk på langt de fleste efterskoler.
- Eleverne gør selv rent på deres værelser, på toiletterne og på fællesområderne. Man skal også være i køkkenet nogle gange i løbet af året for at lave mad til de andre elever.
- Der findes 241 efterskoler i Danmark.
- Cirka 30.000 unge tager hvert år på efterskole i 8., 9. eller 10. klasse.
- Man betaler for at komme på efterskole.
- Det er slet ikke alle, der tager på efterskole. Mange tager for eksempel direkte videre på gymnasiet, går i 10. klasse på en 10. klasser-skole eller starter på en erhvervsskole, hvor man for eksempel kan blive tømrer eller frisør.

JOURNALIST OG FOTO: ANNE REIL-GAMMELGAARD

På Grejsdalens Efterskole ved Vejle er 80 snakkende og grinende elever på vej ind til frokost i spisesalen. **Forstanderen** præsenterer maden i buffeten, og så får eleverne lov til at gå op og øse pasta, kylling og salat op. Efter maden bliver der uddelt post. Nogle elever har fået søde breve og pakker fra deres venner og familier derhjemme.

En efterskole er anderledes end en almindelig folke- eller friskole. Man bor nemlig på en efterskole og deler værelse med andre elever. Det er eleverne selv, der gør rent på skolen. Man får også undervisning i fag, som man selv kan vælge. Det kan være e-sport, fodbold, musik, udeliv eller håndværk, som er nogle af de fag, de har her på Grejsdalens Efterskole. Det er forskelligt fra skole til skole.

Mange unge tager på efterskole i 9. eller 10. klasse, og flere efterskoler tilbyder også 8. klasser at komme på efterskole. Lørdag 25. september er det Efterskolernes Dag, hvor man kan besøge alle landets efterskoler for at finde ud af, om man selv har lyst til at tage på efterskole.

Lidt svært at vænne sig til

Efter frokost viser en flok elever fra 8. og 9. klasse rundt på efterskolen. Eleverne er

fordelt på drenge- og pigegange, og alle bor på enten to- eller tre-personers værelser. Der er skriveborde og skabe på alle værelserne, og på nogle af værelserne sover eleverne i køjesenge. Eleverne har selv taget pynt, bøger, plakater, lyskæder og bamser med hjemmefra for at gøre deres værelser hjemlige.

Malle på 14 år er én af dem, der viser rundt. Hun går i 8. klasse. Hendes værelse er et af de eneste, hvor de har deres eget badeværelse. På resten af skolen er der badeværelser på gangen, som eleverne deles om. Malle bor sammen med en anden pige.

Malle, 14 år

I valgfaget e-sport spiller eleverne blandt andet 'Minecraft', 'League of Legends', 'Fortnite' og 'Counter-Strike'. Man skal spille mindst to sammen.

I opholdsrummet tager nogle et spil pool, mens andre slapper af i sofaen, inden de har undervisning igen.

På Grejsdalens Efterskole kan man vælge glasværksted som valgfag.

Gustav, 16 år, 9. klasse

VOXPOP

Hvorfor valgte du at tage på efterskole?

Jeg døjede med nogle svære ting som angst, der gjorde, at jeg ikke havde været i skole i lang tid, så der skulle ske et eller andet. Så mine forældre og jeg valgte i sidste øjeblik, at jeg skulle på efterskole. Og så virkede det her bare som et rigtig rart sted.

Hvad er det bedste ved at gå på efterskole?

At vi alle sammen er forskellige og kommer fra forskellige steder, men på trods af det kan vi have et godt sammenhold og fællesskab.

Er der noget, der er svært ved det?

Det var lidt svært i starten, for det var nyt for alle, og man kan ikke bare lige tage en pause på en efterskole. Selvom man går op på sit værelse, er der stadig en værelseskammerat, der vil snakke. Men efter noget tid lærer man folk at kende og kan slappe af.

"I starten skulle jeg lige vænne mig til at dele værelse med en anden, men nu er jeg rigtig glad for det. Vi ligger tit og snakker dagen igennem om aftenen, inden vi skal sove," siger Malle.

Ligesom flere af de andre elever tager hun hjem cirka hver anden weekend, for det kan være rart at komme hjem og få noget ro.

Fri om aftenen

Efter rundvisningen skal eleverne til undervisning i deres valgfag. I e-sports-lokalet går en gruppe elever i gang med 'Fortnite' og 'Counter-Strike', mens udeliv-holdet tager på udflugt. I musiksalen går musikholdet i gang med at øve en sang, som de skal synge til Efterskolernes Dag.

Om aftenen på Grejsdalens Efterskole er der lektiecafé, for eleverne får stadig undervisning i matematik, dansk og engelsk. Efter det er der tit nogle, der sætter en film på, slapper af på værelserne eller spiller brætspil eller pool i opholdsrummet.

Hvad betyder det?

Forstanderen: Lederen på en skole. Ligesom man har en rektor eller skoleleder på en folkeskole, har man en forstander på en efterskole.

I starten skulle jeg lige vænne mig til at dele værelse med en anden, men nu er jeg rigtig glad for det. Vi ligger tit og snakker dagen igennem om aftenen, inden vi skal sove.

Monica, 14 år, 8. klasse

Hvorfor valgte du at tage på efterskole?

Min søster er to år ældre end mig, og hun var også på efterskole i 8. klasse. Hun var bare virkelig glad for det, så jeg ville også, så jeg har vidst det siden 6. klasse. Jeg ville gerne have en masse kreative valgfag, og det kunne jeg få her.

Hvad er det bedste ved at gå på efterskole?

Fællesskabet er det bedste ved at gå på efterskole. Nu har vi gået her i en måned, og jeg føler allerede, at efterskolen er mit hjem. Der sker noget hele tiden, så man keder sig aldrig. Og så finder man bare ud af, at man overhovedet ikke behøver at minde om hinanden for at være virkelig gode sammen. Jeg blev også overrasket over, at folk bare snakker på tværs af klasserne.

Er der noget, der er svært ved det?

At man går glip af noget, hvis man er på sit værelse og slapper af. Men man kan bare ikke være med til alt.

Oliver, 8 år

Hjemme hos Oliver kan man godt se, at han er god til at køre motocross.

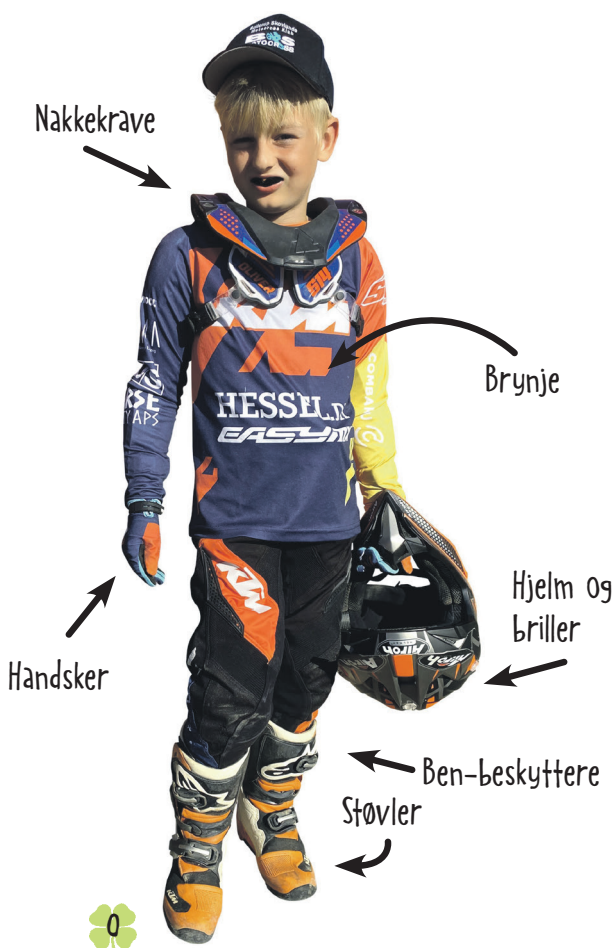
MOTOCROSS

Oliver elsker fart

Motocross er en sport, hvor man kører stærkt, og som kræver, at man ikke er bange for at slå sig en lille smule. Oliver har kørt motocross, siden han var seks år.

Motocross er sjovt, man får mange venner, og man kan køre hurtigt og lave tricks.

Man skal bruge en del sikkerhedsudstyr i motocross.

JOURNALIST:
SIMON THINGGAARD HJORTKJÆR

Oliver er otte år gammel, og han kører motocross. Det har han gjort, siden han var seks år og fik sin første motocross-cykel.

”Min far kørte også motocross, og jeg tænkte, det ville være sjovt at prøve,” siger Oliver.

Motocross er en motorsport, hvor man kører rundt på motorcykler på en bane med skarpe sving og stejle bakker. Det handler naturligvis om at komme først.

Oliver kører især i to forskellige klubber.

”Man skal gerne ud at køre på nogle forskellige baner. Og så kan man blive klubmester. I den her klub er jeg faktisk blevet klubmester ret mange gange,” siger han.

Meget udstyr

Olivers motocross-cykel kan køre omkring 100 kilometer i timen. Men så høj bliver farten aldrig, når han kører på banen. Der er alt for mange sving og bakker.

En gang imellem vælter Oliver, når han kører motocross. Men heldigvis har han masser af sikkerhedsudstyr på.

”Man kan risikere at slå sig rigtig meget. Det er derfor, man skal have alt det udstyr på,” siger Oliver.

Han tænker ikke så meget på risikoen for at slå sig.

”For jeg ved, at der ikke ville ske noget med mig.”

Elsker fart

I motocross er banerne meget forskellige. Nogle har mange hop, og andre baner har lange lige stykker, hvor man kan komme op i en høj fart. Oliver kan bedst lide, når hastigheden er høj.

”Jeg kan bedst lide langsiden, for der får man mere fart på,” siger han.

På en motocross-cykel er der mange gear at holde styr på. Oliver skal hele tiden sørge for at være i det rigtige gear, når han kører. Men der er også andre ting, man skal være god til.

”Som i alle sportsgrene skal man være god til at have det sjovt. Og det ved jeg, at der er rigtig mange, der har. Man skal også være god til at høre efter, når der er træning. Men man skal egentlig bare prøve, og så skal man gøre sit bedste,” siger han

Sport NYHEDER

Der blev født 63.710 børn i Danmark i 2021, og det er det højeste antal siden 2010. Det viser nye tal fra Sundhedsdatastyrelsen.

KORT OM SPORT

FOTO: CHINE NOUVELLE/SIPA/RITZAU SCANPIX

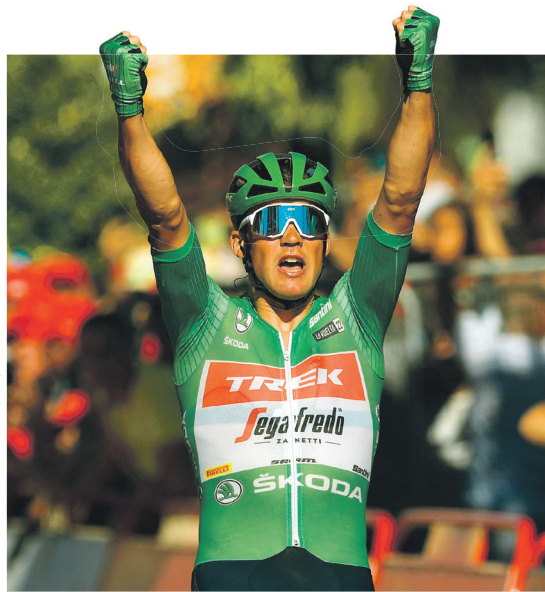
Brydning:

Dansk bryder fik VM-sølv

Den 20-årige danske bryder Turpal Bisultanov deltog i forrige weekend i VM i brydning. Det lykkedes for Turpal Bisultanov at komme hele vejen til finalen, hvor han skulle kæmpe mod serbereren Zurabi Datunashvili om titlen som verdensmester. Her tabte Turpal Bisultanov, som derfor måtte nøjes med en VM-sølvmedalje.

Turpal Bisultanov kom til Danmark som barn fra Tjetjenien. Han har stadig ikke fået et dansk pas, hvilket betyder, at han ikke kan repræsentere Danmark i alle turneringer – blandt andet ikke ved de olympiske lege. Tidligere i 2022 blev Turpal Bisultanov europamester i brydning.

FOTO: OSCAR DEL POZO CANAS/AFP/RITZAU SCANPIX

Cykelløb:

Rekord: Mads Pedersen i grønt

Mads Pedersen vandt i forrige weekend pointtrøjen i Vuelta a España, som er et af verdens største cykelløb. Pointtrøjen bæres af den rytter, som har indsamlet flest point i løbet. Man får blandt andet mange point for at køre først over målstregen, og derfor vindes pointtrøjen ofte af en sprinter, som kommer ind blandt de forreste på mange etaper.

Det gjorde Mads Pedersen også i Vuelta a España, hvor han vandt tre etaper og fik fire andenpladser. Og det var altså rigeligt til at vinde løbets grønne pointtrøje. Det er første gang, at en dansk cykelrytter vinder pointtrøjen i et løb så stort som Vuelta a España.

FOTO: AL BELLO/AFP/RITZAU SCANPIX

Tennis:

Teenager topper verdensranglisten

Den kun 19-årige spanier Carlos Alcaraz vandt i sidste uge US Open, som er en af verdens største tennisturneringer. I finalen slog han nordmanden Casper Ruud. Det var Carlos Alcaraz' første sejr i en såkaldt grand slam-turnering.

Carlos Alcaraz er den yngste spiller nogensinde til at ligge nummer et på mændenes verdensrangliste. Man får point til verdensranglisten ved at komme langt i turneringer. Jo længere man kommer, og jo større turneringerne er, jo flere point får man. Holger Rune, som også er 19 år, er den bedste dansker på verdensranglisten.

SPORTSREKORD

Dronningen af trespring

Yulimar Rojas fra Venezuela er rigtig dygtig til atletik-disciplinen trespring. Hun bliver nogle gange kaldt dronningen af trespring, fordi hun er så god. Faktisk er hun den kvinde i verden, der har lavet det længste trespring nogensinde.

Yulimar Rojas, 26 år

Hun sprang nemlig 15,74 meter ved et stævne i Serbien i begyndelsen af 2022.

I 2021 deltog Yulimar Rojas ved de olympiske lege i Tokyo, hvor hun vandt guld i trespring.

Yulimar Rojas kæmper for LGBT+-personers rettigheder i Venezuela, og hun er selv lesbisk – altså hun forelsker sig i andre kvinder.

VIDEO

Du kender måske ikke trespring så godt. Men det går i korte træk ud på at hoppe så langt som muligt i tre spring. Scan QR-koden, og se en video af Yulimar Rojas' rekordspring.

FOTO: ALEXSANDRA SZMIGIEL/REUTERS/RITZAU SCANPIX

Yulimar Rojas er 192 centimeter høj.

Rekord og tech

FOTO: GUINNESS WORLD RECORDS

FOTO: GUINNESS WORLD RECORDS

Største samling af Peter Plys-genstande

Deb Hoffmann fra USA er den i verden, der har allerflest Peter Plys-genstande. Hun begyndte at samle på dem i 1967, og i dag har hendes samling på 20.000 genstande verdensrekorden.

I 2009 var Deb Hoffmanns samling på 4405 genstande, og dengang var det nok til at slå den tidligere rekord. Deb Hoffmann har haft rekorden lige siden, og imens har hun blot udvidet sin samling.

TECH-NYT

Google Maps kan vise den mest klimavenlige rute

Det er nu blevet lettere at finde den billigste og mest klimavenlige rute, når man kører på ferie, på familiebesøg eller bare ud at handle.

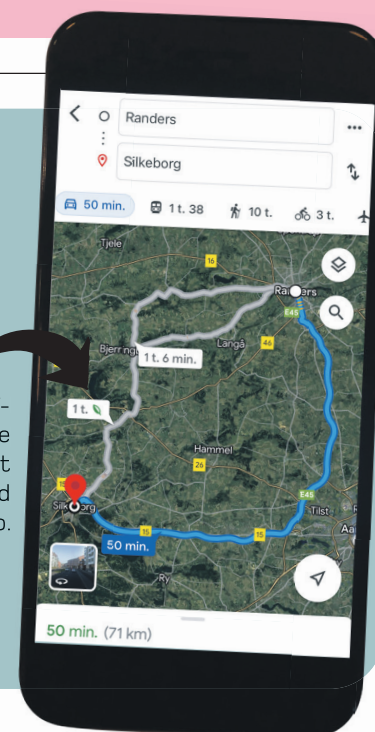
Appen Google Maps, som mange mennesker bruger til at finde vej, er nemlig kommet med en ny funktion. Når man indtaster den adresse, man gerne vil køre til, kan appen nu både komme med forslag til 'den hurtigste rute' og 'den mest brændstof-besparende rute'.

Den brændstof-besparende rute er den, hvor bilen skal bruge mindst benzin, diesel eller el for at køre ruten.

Oftentimes er den hurtigste rute også den mest brændstof-besparende. Men hvis der for eksempel er mange lyskryds, sving eller trafik på den hurtigste rute, kan det være, at en anden rute er mere brændstof-besparende. Bilen bruger nemlig ikke så meget brændstof, når den kan holde en mere konstant fart og ikke ofte skal bremse ned og speede op igen.

KILDE: TECHRADAR

Den brændstof-besparende rute har et lille grønt og hvidt blad som logo.

Tal og tanker

FOTO: IDA MARIE ODGAARD/RITZAU SCANPIX

UGENS TAL

50

I år har dronning Margrethe været Danmarks dronning i 50 år. Efter dronning Elizabeths død er hun den længst siddende nulevende regent.

Dronning Margrethe blev dronning 15. januar 1972, da hendes far, kong Frederik den 9., døde. Det vil altså sige, at hun i starten af i år havde 50-års jubilæum som dronning.

På grund af corona-situationen blev den store fejring udskudt. Men forrige weekend blev jubilæet fejret med blandt andet

gallaforestilling i Det Kongelige Teater og gallataffel på Christiansborg Slot.

Noget af programmet for weekendens regerings-jubilæum blev ændret, fordi dronning Margrethe syntes, at det var upassende efter Storbritanniens dronning Elizabeths død. For eksempel blev karet-kørslen gennem København droppet.

Den britiske dronning Elizabeth blev 96 år og var den længst siddende nulevende regent. Men efter hun døde 7. september, kan 82-årige dronning Margrethe kalde sig den længst siddende nulevende regent i verden.

KILDE: RITZAU

Dronning Margrethe tager imod de næsten 400 gæster til gallataffel på Christiansborg Slot.

FOTO: IDA MARIE ODGAARD/RITZAU SCANPIX

LÆSERNE HAR ORDET

Debat

Her fortæller Børneavisens læsere, hvad de synes om skole, klima, sport eller lige det, som de har en mening om.

FOTO: PRIVAT

Affald

Jeg synes ikke, at man burde smide affald i havet, fordi det dræber fiskene og dyrene, der lever i havet.

Louis, 11 år

FOTO: DARIEN WHESTER/REUTERS/RITZAU SCANPIX

FOTO: PRIVAT

Klima

Jeg synes, at man skal lave elbilerne smartere. For eksempel skal det ikke forurene så meget, når man laver dem, og batterierne skal også kunne genbruges.

Helena, 10 år

FOTO: TT NEWS AGENCY/REUTERS/RITZAU SCANPIX

HVAD MENER DU?

Har du en mening, som du gerne vil dele med andre? Så skriv til os i appen, og fortæl, hvad du mener. Så kan det være, din mening kommer i avisen.

Spørg om alt

Zzz Zzz

BREVKASSE

Eksperten

Ulla er psykolog og ved en masse om tanker og følelser. Hun kan derfor svare på spørgsmål om alt fra forelskelse, venskaber og usikkerhed til skænderier, skrupler og skilsmisser.

SØVN

Hvad sker der, når vi drømmer?

Hjernen får sin energi fra blodet

Når blodet i vores årer pumpes rundt i kroppen, får hver del af kroppen energi fra blodets ilt og næringsstoffer.

Den ilt, vi får ind i kroppen, når vi trækker vejret, sendes nemlig rundt i kroppen ved hjælp af blodet. Det samme gør næringsstofferne fra den mad, vi spiser.

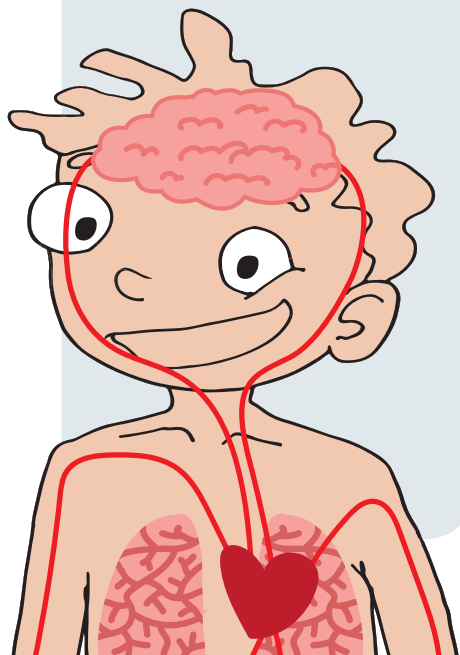
Hjernen har brug for en masse af den energi, som blodet indeholder.

Når vi hviler os, pumper hjertet cirka 750 milliliter blod ud i kroppen i minuttet, og 15 procent af alt blodet går til hjernen, selvom hjernen kun udgør to procent af kroppens vægt.

Hjernen skal bruge en masse ilt, og det er stort set den samme mængde, ligegyldigt om vi sover dybt eller er lysvågne.

Men alt efter hvad vi laver, fordeles blodet til forskellige steder i hjernen. Hvis man knytter hånden, sendes der med det samme mere blod til det motoriske center i hjernen, og når vi læser, sendes der mere blod til de dele af hjernen, der står for synet og opfattelsen af sprog. Den ændring i mængden af blod sker lynhurtigt.

KILDE: ILLUSTRERET VIDENSKAB

Hej Ulla

Hvad sker der, når man drømmer?

Venlig hilsen
Elin, 9 år

Hej Elin

Nogle mennesker er virkelig gode til at huske deres drømme, mens andre tror, at de aldrig drømmer. Men alle drømmer hver nat. De fleste glemmer det meste, når man er ved at vågne op og inden for de første fem vågne minutter.

Drømme kan 'sidde i os' hele dagen og påvirke vores humør. Man kan føle sig ked af det uden grund, og så finder man pludselig ud af, at det var på grund af den drøm, man har haft om natten.

Drømme rydder op i tankerne

Man ved faktisk ikke så meget om, hvorfor vi drømmer, men vi regner med, at det er vigtigt for os, fordi vi bruger ret meget tid på at drømme.

Alle er vist enige om, at vi blandt andet ordner og sorterer de ting, vi har oplevet, og alle de indtryk, vi får i løbet af en dag. Mange tror også på, at vi bearbejder vores liv, mens vi drømmer. Hvis noget har været svært, så gennemlever man det på en måde flere gange

i drømmene, og så bliver det mindre svært at tænke på det, når man er vågen.

Vi har et udtryk, der hedder: "Jeg skal lige sove på det", og det har vist sig, at det er klogt. Man bliver faktisk bedre til at løse et problem eller tage en svær beslutning, hvis man lige 'sover på det'.

Betyder noget forskelligt

Nogle synes, at det er rigtig sjovt og spændende at tyde drømme, men drømmebøger og drømme-tydning er ikke noget, der kan bevises. Drømme har forskellig betydning, alt efter hvem vi er.

Det betyder ikke, at man ikke kan få hjælp i drømmebøger. Som barn og ung havde jeg tit mareridt om, at jeg tabte mine tænder. De smuldrede simpelthen. Da jeg læste, at det kunne betyde, at jeg udviklede mig, var de drømme ikke længere uhyggelige.

Kan handle om alt muligt

Mange af vores drømme handler om det, man kalder dagsrester – altså ting, vi har oplevet i løbet af dagen.

Andre dele af vores drømme handler om noget, der foregår omkring os, mens vi sover. En alarm, en motor, et tordenvejr eller andre ting, som vores sanser udsættes for.

Det kan også være, at du skal tisse, er sulten eller har ondt i maven. Det kommer ind i din drøm, indtil du vågner og skal skynde dig ud for at tisse.

Venlig hilsen
Ulla

Zzz Zzz

Man ved ikke meget om, hvorfor vi drømmer. Men mange eksperter mener, at det hjælper os med at rydde op i tankerne.

FOTO: THOMAS BORBERG/POLITIKEN/RITZAU SCANPIX

Spørg Ulla
om tanker
og følelser

Spørg Tina
om universet

Spørg Johan
om naturvidenskab

Spørg Troels
om kroppen
og hjernen

Spørg Nina
om vejr og klima

Spørg My
om kultur og
samfund

Stil eksperterne
spørgsmål i
Børneavisens app.

Dyr

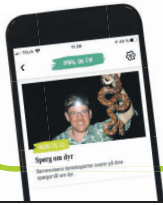

I sidste uge fik flere danskere deres fjerde corona-vaccine-stik. Plejehjemsbeboere og alle over 85 år fik nemlig tilbudt en booster-vaccination fra 15. september. Kilde: vacciner.dk

BREVKASSE

Spørg om dyr i Børneavisens app

Dyreeksperten

Kim er biolog i GIVSKUD ZOO – ZOOTOPIA. Han har altid været fascineret af store pattedyr, og i dag arbejder han med løver, antiloper og næsehorn hver eneste dag.

SLANGER

Hvorfor skifter slanger ham?

Hej dyreeksperter

Hvorfor skifter slanger ham?

Venlig hilsen
Emilio, 10 år

Hej Emilio

Hammen er faktisk slangens hud, som er blevet for lille, efter at slangen er vokset. Slangere vokser nemlig hele livet, og når de ikke kan være i huden længere, falder huden af, og så er der en ny og større hud klar indenunder. Samtidig kan den komme af med nogle af de parasitter, der måske sidder i dens gamle hud.

Selve skiftet tager omkring to uger. Hvis det er en slange, man har derhjemme, vil man måske opleve, at slangen bliver lidt mere inaktiv. Desuden kan den godt blive lidt aggressiv. Når slangen er klar til at smide hammen, starter den med at prikke hul på den med snuden. Og derfra skrælles hammen af – nogle gange i et helt stykke.

Mennesker skifter også hud

Slangere er slet ikke de eneste, der skifter deres hud. Det gør alle dyr – også vi mennesker. Men vi gør det ikke som slangen, hvor hele huden bliver skiftet på én gang. Vi gør det i stedet hele tiden.

Din hud danner nye hudceller nederst i hudlaget, og når de vokser frem, skubbes de gamle hudceller af. Du mister omkring en million hudceller hver eneste dag. Og hvis du kigger rundt på dit værelse og finder lidt støv, er det meste af det faktisk små stykker af dig selv.

Venlig hilsen
Kim

Hvad betyder det?

Parasitter: Bittesmå dyr eller organismer, der lever på og optager næring fra andre levende organismer.

Hudceller: Kroppen består af mange forskellige typer af celler, som har forskellige funktioner. Cellerne i din hud kaldes hudceller.

Slangere vokser hele livet. Derfor bliver de en gang imellem nødt til at skifte ham, fordi de bliver for store til deres hud.

FOTO: THOMAS BOBERG/POLITIKEN/RITZAU SCANPIX

DYREFACTS

FOTO: KADRU TACHIBANA/AP/RITZAU SCANPIX

Antilopen er rovdyrenes livret på Afrikas savanner, hvor den altid må være på vagt over for fjender i form af eksempelvis løver. De forskellige slags antiloper varierer i størrelse fra den lillebitte konge-antilope på tre kilo til den kæmpestore eland, der kan veje op til et ton. Her ser du en eland-antilope.

KILDE: PANDAklub.DK/KILDE:

FOTO: TED S. WARREN/AP/RITZAU SCANPIX

Når **hvidhvalen** bliver født, er den brun eller grålig, men med tiden bliver den helt hvid. Man skulle tro, at det ville være svært for hvidhvalen at gemme sig på grund af dens hvide farve. Men når man lever under isen, er farven faktisk helt perfekt – for så kan man nemt skjule sig for en sulten spækhugger.

KILDE: EDUTAINMENTHUSET.DK

Han hopper meget rundt, og det ser rigtig sjovt ud. Og så er det virkelig sødt, når han vasker sig.

Frida, 11 år

Oskar, 4 år

KÆLEDYR

Kæledyrets art: Kanin

Mad: Gulerødder, tørt rugbrød, græs og mælkebøtter

Timeout UNDERHOLDNING

Scan koden med en telefon eller tablet, og se løsningerne.

FOR SJOV

Ha ha ha
Ha ha ha

Hjalmer, 9 år:

Gæst: "Tjener, der er en mariehøne i min mad?"

Tjener: "Ja, fluen er på ferie."

Ha ha ha
Ha ha ha

Martha, 9 år:

Hvorfor kommer katten aldrig til festerne?

– Fordi den misser dem.

Johanne, 10 år:

Hvad er det, der går op, når regnen kommer?

– En paraply

Ha ha ha
Ha ha ha

Gustav, 11 år:

To landmænd står og snakker. Lige pludselig siger den ene:

"Ryger dine køer?"

Den anden landmand svarer nej.

"Nå. Så er der ild i din lade."

Ha ha ha
Ha ha ha

Kender du en sjov vits? Scan QR-koden, så kommer din vits måske i avisen.

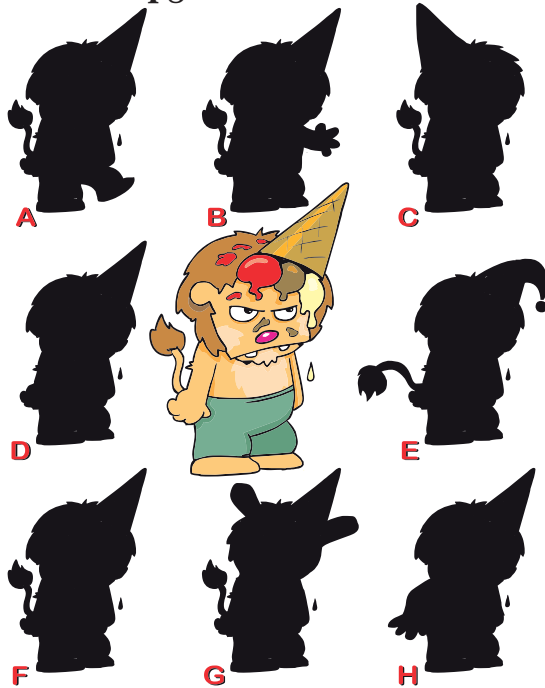
Filippinequiz

Skriv svarene på spørgsmålene i skemaet. De små tal står for det samme bogstav gennem hele opgaven.

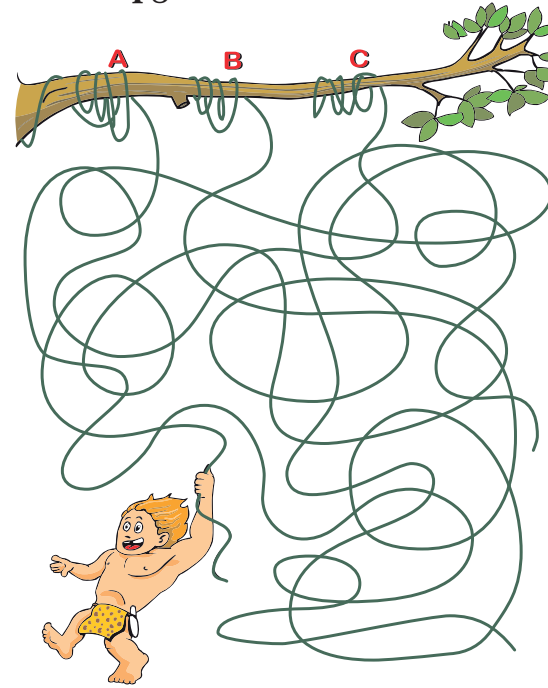
- Hvilken ret spiser man efter forret og hovedret, hvis man er heldig?
- Boder, der især er åben om sommeren, som bl.a. sælger softice.
- Hvilken af de syv små dværge fra eventyret om Snehvide har det med at snakke bagvendt?
- Hvad hedder den lange dragt, kvinder har på ved store fester?
- En tynd line til en fiskestang.
- Hvad kalder man finere jakkesæt?
- Hvilket efternavn deler superligafodboldtræneren Bo og skuespilleren Bjarne?
- Havdyr, der kan blive op til 4 meter lang, hvis farve på ryggen afslører dens navn.
- Dyr, der tilhører karpefamilien, og ofte kan se i akvarier og havebassiner.
- Mellemamerikansk land, som er kendt for retter som enchilada, taco og guacamole.
- Kold dessert, der er lavet af en sød frugt med gulbrun skræl.
- Klub, hvor den legendariske basketballspiller Michael Jordan spillede: ...? Bulls

1	4	13		20	13	5	18	7	15	13	19	5	17	16	20	13	19	
2	17	20		17	12	20	16	13	5	8	6	1	14	15	8	7		
3	6	5		1	1	13	9	10	2	1	4	3	17	20	16			
4	10	8		1	8	16	7	12	1	13	E	10	21	13	11	17	9	12
5	20	19		5	13	11	8	19	8	19	8	20	S	17	20			
6	15	8		17	18	18	13	5	12	9	15	17	9	8	10	G	12	

Silhuet-opgave

Snore-opgave

Krydsord

T	KORTBOG	KRYDS OG ...?	TRÆ-SORT	ANDET BOGSTAV	HAVEREDSKABET	MÆRKE EFTER SÅR	FØRM	FØRSTE LÆSE-BOG	HØFLIG TILTALE	SKIDT
					SLOT					
				SPILLE-KORT PÅ DETTE STED	R1			KNOGLER		
MIDT I HULLET						PERSON-LIG COMPUTER			FØRB	
			GRINE			NATTØJ			FODDEL	
SAMT-LIGE				RUTE				FJERN-SYN		
				2. VOKAL I ALFA-BETET				LARGE		
TV-KIG-GEREN										

Scan koden med en telefon eller tablet, og se, om du har fundet det rigtige ord i Bogstavjagten.

Deltag i quizen. Scan QR-koden med en telefon eller tablet.

F N D O S

BOGSTAVJAGTEN

Vi har i denne uge gemt ni firkløvere med bogstaver i avisen. Bogstaverne står i den rigtige rækkefølge på siderne i avisen. Tilsammen danner de et ord. Skriv ordet på stregerne her.

QUIZ

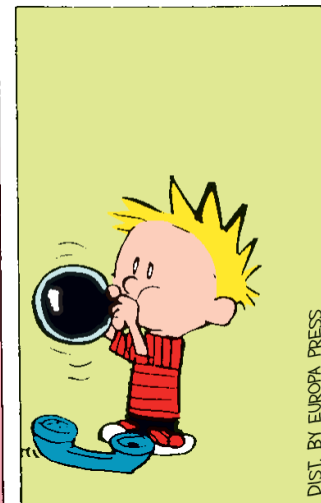
Hvad stod der i avisen?

1. Hvilken motorsport går Oliver til?
2. Hvor meget vejede den store tun, der blev fanget i Gilleleje?
3. Hvor meget kan den store eland-antilope veje?
4. Hvilken dato er det Efterskolernes Dag?
5. I hvilken dansk by var der i sidste uge Børnenes Topmøde?

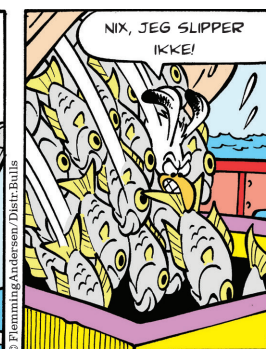
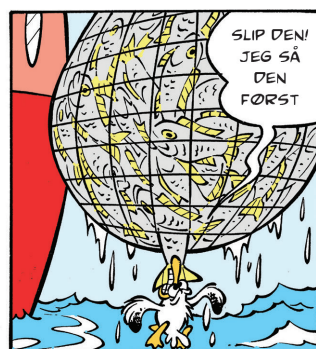
GARFIELD

STEEN OG STOFFER

MÅGELIV

Hør ugens episode af Børneavisens podcast 'Hva' sker der'. I denne uge handler det blandt andet om Storbritanniens dronning Elizabeth, som gik bort i forrige uge.

Børneavisen

Louise Abildgaard Grøn
lag@borneavisen.dk
Ansv. chefredaktør

Maja Svenningsen
mks@borneavisen.dk
Journalist

Cille Mortensen
cim@borneavisen.dk
Grafiker/layouter og
illustrator

Malthe Hjort
mh@borneavisen.dk
Redaktionsmedarbejder

Kundeservice:
70 15 95 15,
kundeservice@borneavisen.dk

Redaktionen:
Mediebyen 3, 8000 Aarhus C
kontakt@borneavisen.dk

Simon Thinggaard Hjortkjær
sth@borneavisen.dk
Journalist

Sine Amdisen Andersen
saa@borneavisen.dk
Journalist

Silke Flodin
sjf@borneavisen.dk
Praktikant

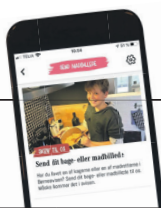

Udgives af JP/Politikens Hus A/S.

Trykkeri: Stibo Complete

Denne avis gik i trykken fredag før udgivelse.

Tid til mad

Send os dit madbillede. Scan QR-koden med en telefon eller tablet.

Adam, 10 år

Ingersol, 5 år

Enchiladas

Havregrynssmakager

Martha, 12 år

HAYDARI

Ingredienser

(Opskriften er til 4 personer)

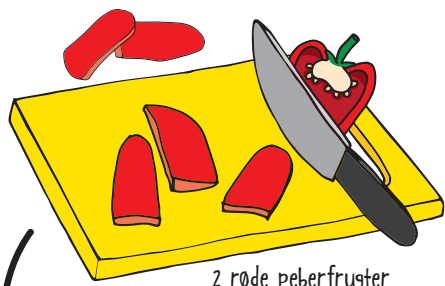
- 2 røde peberfrugter
- 300 g feta
- 2 fed hvidløg
- 2 tsk. paprika
- 3 spsk. olivenolie
- En håndfuld persille

VIDSTE DU...

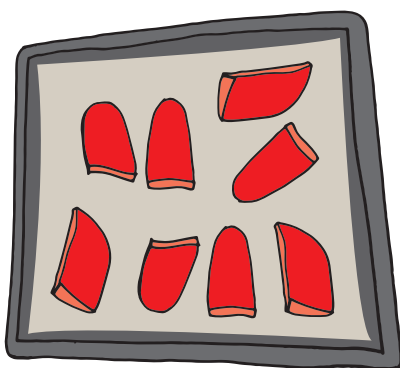
Haydari er en tyrkisk fetadip med bagt peberfrugt, persille og krydderier.

ILLUSTRATION: CILLE MORTENSEN

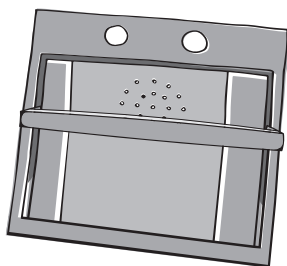
2 røde peberfrugter

1 Skær peberfrugterne i kvarte, og fjern stilk og kerner.

2 Tag en bageplade med bagepapir, og læg peberfrugterne med skindsiden opad.

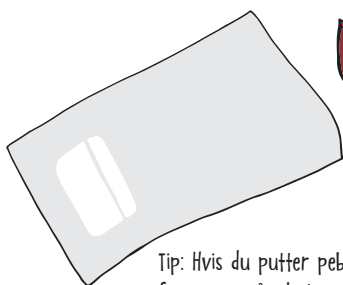
Bag dem i ovnen i cirka 20-25 minutter på 200 grader, til de har nogle mørke pletter. Hold øje med dem.

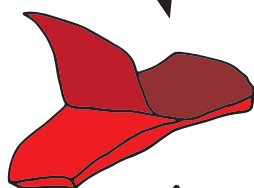
3

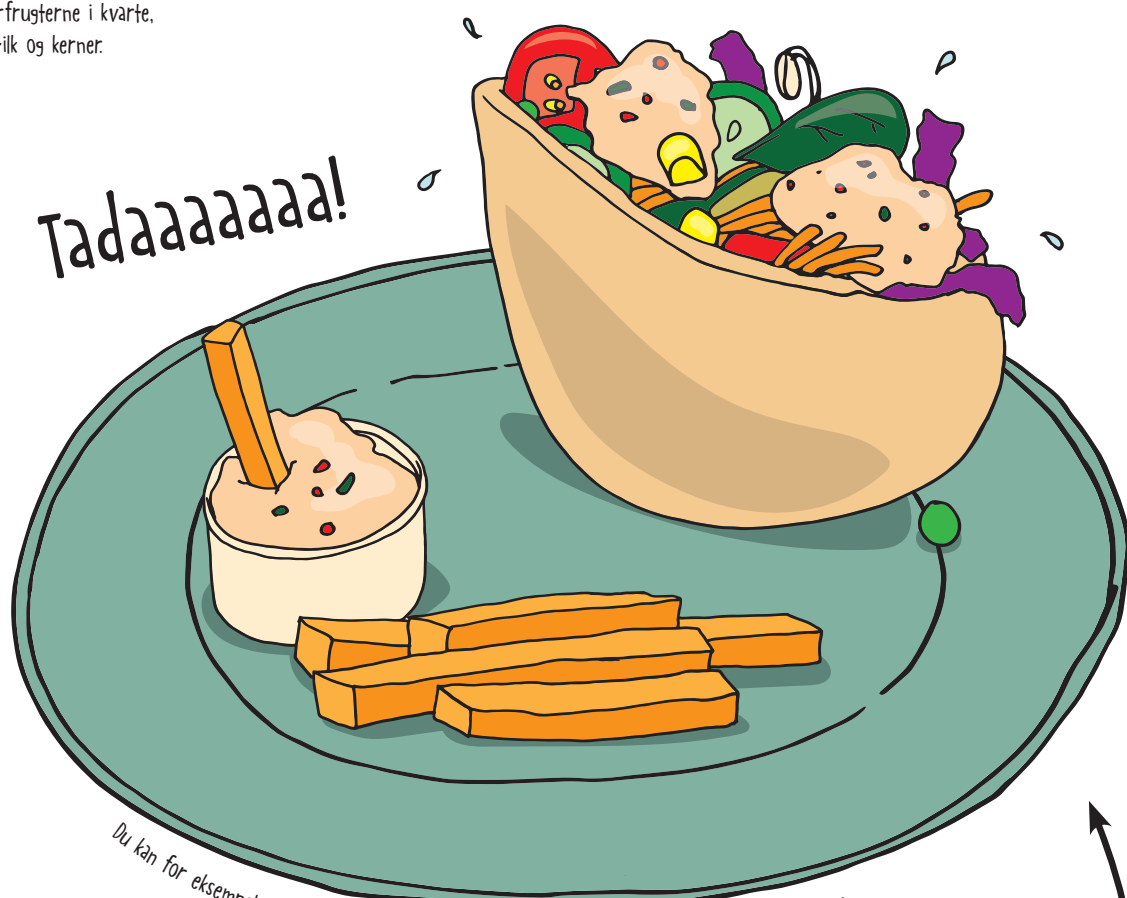
4 Lad peberfrugterne køle en smule af, og pil skindet af.

Tip: Hvis du putter peberfrugterne i en frysepose, når de kommer ud af ovnen, er de rigtig lette at pille skindet af, når de er afkølet.

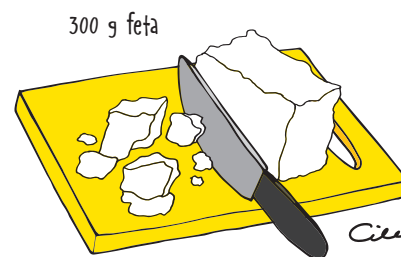

Tadaaaaaaaa!

Du kan for eksempel servere din haydari til pitabrød, tortillas, kartofler, kød eller grøntsagsstave.

- 2 tsk. paprika
- En håndfuld persille
- 2 fed hvidløg
- 3 spsk. olivenolie

300 g feta

5 Blend peberfrugterne med feta, hvidløg, paprika, olivenolie og persille. Du kan tilføje en smule chili, hvis du synes, din haydari skal være stærk.

